

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. rugsėjo 2 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Driuko, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Egidijaus Tamošiūnienės (pranešėja),

teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnaginėjo **ieškovo G. K.** prašymą atnaujinti procesą civilinėje byloje [Nr. e2A-367-198/2019](#), išnagrinėtoje pagal ieškovo G. K. ieškinį atsakovei Lietuvos valstybei, atstovaujamai Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato, Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

1. Ieškovo prašymas atnaujinti procesą grindžiamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 366 straipsnio 1 dalies 10 punktu, t. y. kai Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – ir Konstitucinis Teismas), nagrinėdamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) 106 straipsnio 4 dalyje nurodyto asmens prašymą, pripažįsta, kad įstatymas ar kitas Seimo priimtas aktas, Respublikos Prezidento aktas ar Vyriausybės aktas (ar jų dalis), kurio (kurios) pagrindu priimtas asmens konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiantis sprendimas, prieštarauja Konstitucijai.
2. Prašyme atnaujinti procesą nurodoma, kad Konstitucinis Teismas 2021 m. kovo 19 d. priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 302¹ straipsnio, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnio atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ Nr. KT45-A-N3/2021, kuriuo nusprendė pripažinti, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnis (su 2020 m. birželio 26 d. pakeitimu; TAR, 2020-07-03, Nr. 15006) tiek, kiek pagal jį asmeniui, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, atsizvelgiant į bylos aplinkybes, nėra atlyginamos būtinos ir pagrastos išlaidos advokatai, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 6 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.
3. Ieškovas nurodė, kad Šiaulių apygardos teismas 2014 m. sausio 30 d. nuosprendžiu pripažino ieškovą kaltu padarius nusikaltimą, numatytą Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 228 straipsnio 2 dalyje ir nuteisė 100 MGL dydžio bauda. Lietuvos apeliacinis teismas 2014 m. lapkričio 25 d. nuosprendžiu išteisino ieškovą šiam nepadarius veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusizengimo požymių. Ieškovas dėl jo patraukimo baudžiamajon atsakomybės nesant asmens veiksmuose nusikalstamos veikos požymių, o vėliau neteisingai įvertinus įrodymus ir tuo pagrindu pirmosios instancijos teismui priėmus apkaltinamąjį nuosprendį, patyrė žalą, todėl kreipėsi į teismą dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo. Panevėžio miesto apylinkės teismas 2019 m. sausio 23 d. sprendimu ieškinį atmetė, Panevėžio apygardos teismas 2019 m. balandžio 29 d. nutartimi paliko nepakeistą Panevėžio apylinkės teismo Panevėžio rūmų 2019 m. sausio 23 d. sprendimą. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija 2019 m. rugpjūčio 2 d. nutartimi atsisakė priimti ieškovo kasacinį skundą.
4. Ieškovo teigimu, nagrinėjant civilinę bylą buvo pažeista ieškovo teisė gauti ikiteisminio tyrimo metu patirtų išlaidų atlyginimą išteisinus ieškovą baudžiamojoje byloje, nes Konstitucinis Teismas padarė išvadą, kad [BPK 106 straipsnis](#) (su 2020 m. birželio 26 d. pakeitimu) tiek, kiek pagal jį asmeniui, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, atsizvelgiant į bylos aplinkybes, nėra atlyginamos būtinos ir pagrastos išlaidos advokatai, prieštarauja Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 6 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.
5. Atsakovė Lietuvos valstybė, atstovaujama Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros atsiliepimu į ieškovo prašymą dėl proceso atnaujinimo nurodo, kad ieškovo prašyme minimas Konstitucinio Teismo 2021 m. kovo 19 d. nutarimas buvo priimtas kito asmens inicijuotame procese. Ieškovo prašymas dėl proceso atnaujinimo civilinėje byloje nepagrįstai grindžiamas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimu, kuriuo pripažinta, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnis, kuris taikomas baudžiamajame procese, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Civilinėje byloje nebuvo nagrinėjamos ir tiriamos aplinkybės dėl teisėsaugos institucijų pareigūnų veiksmų (neveikimo), pažeidžiant ieškovo teisę gauti atstovavimo išlaidų atlyginimą baudžiamojoje byloje. Taip pat ieškovas civilinėse bylose, kuriose prašo atnaujinti procesą, neįrodė visų valstybės deliktinės atsakomybės sąlygų, todėl teismai ieškinį pagrįstai atmetė. Dėl to prašymas dėl turtinės žalos priteisimo turėtų būti atmestas kaip nepagrįstas, nes nenustatytos visos sąlygos valstybės civilinei atsakomybei kilti.
6. Atsakovė Lietuvos valstybė, atstovaujama Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato, atsiliepimu į ieškovo prašymą dėl proceso atnaujinimo nurodo, kad ieškovo prašymas nepagrįstas, nes ieškovas prašyme remiasi Konstitucinio Teismo nutarimu, kuris priimtas kito asmens inicijuotame procese. Ieškovo prašymas dėl proceso atnaujinimo civilinėje byloje nepagrįstai grindžiamas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimu, kuriuo pripažinta, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnis, kuris taikomas baudžiamajame procese, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Civilinėje byloje nebuvo nagrinėjamos ir tiriamos aplinkybės dėl teisėsaugos institucijų pareigūnų veiksmų (neveikimo), pažeidžiant ieškovo teisę gauti atstovavimo išlaidų atlyginimą baudžiamojoje byloje. Taip pat ieškovas civilinėse bylose, kuriose prašo atnaujinti procesą, neįrodė visų valstybės deliktinės atsakomybės sąlygų, todėl teismai ieškinį pagrįstai atmetė. Dėl to prašymas dėl turtinės žalos priteisimo turėtų būti atmestas kaip nepagrįstas, nes nenustatytos visos sąlygos valstybės civilinei atsakomybei kilti.
7. Atsakovė Lietuvos valstybė, atstovaujama Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, atsiliepimu į ieškovo prašymą dėl proceso atnaujinimo nurodo, kad ieškovo prašymas atnaujinti procesą civilinėje byloje negali būti tenkinamas, nes Konstitucinio Teismo 2021 m. kovo 19 d. nutarimas priimtas ne ieškovo kreipimosi į Konstitucinį Teismą pagrindu. Ieškovo prašomoje atnaujinti procesą civilinėje byloje buvo sprendžiamas klausimas dėl jo patirtų materialinių nuostolių, kurie atsirado dėl galimai neteisėto baudžiamojo persekiojimo ir teismo proceso, nes jų atlyginimo klausimas nebuvo sprendžiamas baudžiamajame procese, tačiau Konstitucinio Teismo 2021 m. kovo 19 d. nutarime kalbama apie būtinumą atlyginti procesines išlaidas asmeniui, dėl kurio buvo priimtas išteisinamasis nuosprendis baudžiamajame

procesu. Dėl to ieškovo nurodomas Konstitucinio Teismo nutarimas negali būti pagrindas atnaujinti ieškovo civilinę bylą, nes joje buvo nagrinėjamas ne procesinių išlaidų, o materialinių nuostolių, atlyginimo klausimas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

Dėl pagrindo atnaujinti procesą vadovaujantis [CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 10 punktu

8. Proceso atnaujinimo institutas yra išimtinis būdas peržiūrėti įsiteisėjusius teismų sprendimus. Kasacinio teismo praktika, aiškinant proceso atnaujinimo institutą, suformuota taip, kad šis institutas neturi būti priemonė dar kartą pabandyti išspręsti ginčą savo naudai ar vilkinti priimtų teismų sprendimų vykdymą. Kasacinis teismas, savo praktikoje pabrėždamas proceso atnaujinimo procedūros naudojimo ribotumą, kartu yra pažinęs, kad proceso atnaujinimas gali būti pagrįstas tais atvejais, kai siekiama išvengti esminių civilinio proceso teisės normų pažeidimų, galinčių lemti esmines materialiosios teisės taikymo klaidas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-125-219/2017, 16 punktas).
9. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. birželio 30 d. nutartimi konstatuota, kad ieškovo prašymas atnaujinti procesą atitinka [CPK](#) 369 straipsnyje nustatytus turinio ir formos reikalavimus, šis prašymas priimtas. Pagal [CPK](#) 370 straipsnio 3 dalį teismas, nagrinėdamas priimtą prašymą atnaujinti procesą teismo posėdyje, sprendžia dėl prašymo pagrįstumo, t. y. patikrina, ar prašymas atnaujinti procesą paduotas nepažeidus [CPK](#) 368 straipsnyje nustatyto termino ir ar pagrįstas [CPK](#) 366 straipsnio 1 dalyje įtvirtintais pagrindais. Šioje prašymo atnaujinti procesą nagrinėjimo stadijoje sprendžiama, ar iš tiesų yra bent vienas iš įstatymo nustatytų pagrindų atnaujinti procesą byloje, tiriami su tuo susiję įrodymai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gegužės 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-192/2011; 2014 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-360/2014; 2014 m. rugsėjo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-392/2014; kt.).
10. Proceso atnaujinimas galimas tik esant [CPK](#) 366 straipsnio 1 dalyje įtvirtintiems konkretiems proceso atnaujinimo pagrindams, t. y. teisiškai reikšmingiems faktams, kurių egzistavimas konkrečioje byloje dėl objektyvių ar subjektyvių priežasčių negalėjo būti nustatytas.
11. Ieškovas savo prašymą grindžia [CPK](#) 366 straipsnio 1 dalies 10 punktu, t. y. kai Konstitucinis Teismas, nagrinėdamas Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodyto asmens prašymą, pripažįsta, kad įstatymas ar kitas Seimo priimtas aktas, Respublikos Prezidento aktas ar Vyriausybės aktas (ar jų dalis), kurio (kurios) pagrindu priimtas asmens konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiantis sprendimas, prieštarauja Konstitucijai. Taigi [CPK](#) 366 straipsnio 1 dalies 10 punkte įtvirtinta blanketinė norma, nukreipianti į Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje, įsigaliojusioje 2019 m. rugsėjo 1 d., įtvirtintas individualaus konstitucinio skundo institutas – kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones.
12. [CPK](#) 366 straipsnio 1 dalis buvo papildyta 10 punktu 2019 m. liepos 16 d. įstatymu Nr. XIII-2329 (įsigaliojo, kaip ir minėta Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalis, nuo 2019 m. rugsėjo 1 d.), siekiant užtikrinti realią asmens, pateikusių individualų konstitucinį skundą, teisių apsaugą tais atvejais, kai Konstitucinis Teismas priima nutarimą, kad teisės aktai, dėl kurių asmuo kreipėsi į Konstitucinį Teismą, prieštarauja Konstitucijai. Taigi [CPK](#) 366 straipsnio 1 dalies 10 punkte įtvirtintas proceso atnaujinimo pagrindas taikytinas išimtinai tais atvejais, kai Konstitucinio Teismo nutarimas dėl akto neatitikties Konstitucijai priimamas išnagrinėjus būtent individualų konstitucinį skundą. Teisėjų kolegija pažymi, kad šiuo proceso atnaujinimo pagrindu gali būti atnaujintas tik tos civilinės bylos, kurioje priimtas Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodyto konkretaus subjekto – asmens, teikusių individualų konstitucinį skundą, – konstitucines teises ar laisves pažeidžiantis sprendimas, procesas.
13. Teisėjų kolegija pažymi, kad Konstitucinio Teismo 2021 m. kovo 19 d. nutarimas, kuriuo grindžiamas šioje byloje pateiktas ieškovo prašymas atnaujinti procesą, buvo priimtas kitoje byloje, išnagrinėtoje pagal kito asmens skundą, taigi ieškovo prašyme nurodytos aplinkybės neatitinka [CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 10 punkte įtvirtinto proceso atnaujinimo pagrindo, nes šiuo proceso atnaujinimo pagrindu gali būti atnaujintas tik tos civilinės bylos, kurioje priimtas Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodyto konkretaus subjekto – asmens, teikusių individualų konstitucinį skundą, – konstitucines teises ar laisves pažeidžiantis sprendimas, procesas.
14. Apibendrinama išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad ieškovo prašymas atnaujinti bylos procesą yra nepagrįstas, bylos procesas neatnaujinamas ([CPK](#) 370 straipsnio 3 dalis).
15. Atsiliepime į prašymą atnaujinti procesą išdėstyti kiti argumentai, atsižvelgiant į pirmiau teisėjų kolegijos pateiktus išaiškinimus ir motyvus, neturi teisinės reikšmės bylos rezultatui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 370 straipsnio 3 dalimi,

nutaria:

Atmesti ieškovo G. K. prašymą atnaujinti procesą civilinėje byloje [Nr. e2A-367-198/2019](#), išnagrinėtoje pagal ieškovo G. K. ieškinį atsakovei Lietuvos valstybei, atstovaujamai Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato, Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Artūras Driukas

Virgilijus Grabinskas

Egidija Tamošiūnienė